

STUDENTEN WEEKBLAD

12^e Jaargang.

No. 21.

HOOFDREDACTEUR: J. E. A. DE VOGEL.
REDACTEUREN: H. G. NOLEN, H. TH. BAART DE LA FAILLE,
C. A. PIEK, C. TELLEGEN, B. STEPHAN.
VAST MEDEWERKER IN ZAKE STUDIEBELANGEN: J. C. M. WIJSMAN.

Donderdag
10 Maart '10.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.

De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN JB
UITGEVER + DELFT

Inzendingen te bezorgen vóór Dinsdagmiddag 4 uur aan het Redactie-adres: Vlamingstraat 34; daarna en slechts dan, wanneer toch opname in het eerstvolgend nummer gewenscht is, aan dat van den hoofdredacteur: v. Leeuwenhoeksingel 17.

IN MEMORIAM.

F. M. DE VRIES VAN HEYST,

Burgemeester van Delft,

Curator der Technische Hoogeschool.

5 MAART 1910. †

Inhoud.

In memoriam F. M. de Vries van Heyst.
 Causerie, door J.
 Weekverslag.
 Verslag Cursus Ds. Obbink (6e lezing), door J.W. Gunning J.Hz.
 Samenlevingsleer. 5e en 6e voordracht.
 Bibliotheek der S. P. — Nieuw aangeschafte boeken.
 Studiebelenen.
 Technische Hoogeschool.
 Berichten en mededeelingen.
 Agenda.

F. M. de Vries van Heyst. †

5 Maart is ontslapen de Heer F. M. de Vries van Heyst, in leven Burgemeester der gemeente Delft. Toen deze droeve mare ons bereikte, kwam onwillekeurig een gevoel van weemoed in ons op over het verlies van een man, die uit den aard van zijn ambt als burgemeester van Delft en curator der T. H. zoo nauw aan ons studentenleven verbonden was. Het zal overbodig zijn in herinnering te brengen de vele blijken van belangstelling en sympathie, die hij ons studenten bewees, te wijzen op de welwillende medewerking die de Delftsche studentenwereld van hem steeds heeft mogen ondervinden. 't Is dan ook met weemoed dat wij, en zeer zeker ook de verschillende generaties, die voor ons hier in Delft studeerden, kennis namen van het overlijden van een man waaraan wij veel dankten.

Rust in vrede!

Causerie.

Wanneer een bol uit de staart van de komeet van Halley met onze aarde in onzachte aanraking zou komen, dan zou zoo iets in het corps van hemellichamen niet de minste indruk achter laten, evenmin als het bij ons indruk zou maken als een luis van het met amandelzeep gewassen hoofd van een proleet uit club A over zou springen op het keurig geparfumeerde hoofd van een mijnheer uit club B. Maar wanneer mijnheer A nu eens volop voorzien is van vlooiën, evenals de komeet van Halley van bollen, dan kan zoo iets zeer hinderlijk zijn, en de heeren uit club B kunnen het dan zwaar te verantwoorden krijgen. Een dergelijk gevoel moet de redactie van het Studenten-Weekblad gehad hebben, toen ze overstelpt werd met stukken en stukjes socialisme, die slechts onaangenaam aandeden, die zonder diepte waren, slecht doorwerkt, die ongevaarlijk waren, die in het wilde weg een doel zochten, kortom net als vlooiën dat doen. En de voortbrengers, dat schijnen allen van dat soort menschen, die, wanneer ze zelf warm loopen, met vreugde zouden zien, dat alle andere mee warm liepen, en als je dat nu toevallig niet wilt en hun stof je van verveling koud maakt als een steen, dan wordt je veroordeeld wegens laksheid. Ik voel wat voor socialisme, ik heb het gemerkt op schoonen winternacht, toen ik was in smaakvol boudoir, waar alles was als de rozen, die heerlijk waren op het keurige schrijftafeltje en die een zachte geur verspreiden en een stemming van vroomheid brachten, die zelfs de meest hartstochtelijke rooker niet zou willen verbreken. En de jonge vrouw die de rozen geschikt had, die ze zacht had geschikt in de vaas, als waren het haar dierbaarste vrienden, die jonge vrouw sprak met mij over socialisme. En haar gedachten nam ik op, want ze waren geurig, het was teer vrouwelijk al wat ik genoot en ik was socialist dien avond, want daar was 'teen leer van menschenliefde en bloemen, zooals die zich slechts vormen kan in een zuiver meisjes hart.

Maar ik heb het gezien en gehoord uit rauwe keelen roepend om gelijkheid snijdend door een blauw gordijn van stinkende rook en ik ben gekeerd en gegaan naar de bloemen. Socialisten val mij in godsnaam niet aan, want mijn antwoord zal zijn, ga naar Bruigom en koop bloemen en kijk er naar en kom tot rust en leer allen uit uw omgeving te kijken naar bloemen.

Studeeren in socialisme roept men, studeeren in filosofie, in litteratuur, in alles studeeren en als een wanklank voor velen in eens de enquête voor de Centrale Commissie, die

op zich zelf haast een studie overwaard is. Een vragenlijst zonder vraagteekens.

Ik herinner me eenige overeenkomst met een lijst uit mijn kinderjaren. Wat weet gij te vertellen van: het paard, de os, de koe, de ezel, de aap? Elk onderwerp moest dan minstens één bldz. uit het opstelschrift worden en ieder moest één dier kiezen. De C. C. maakt het oneindig veel lastiger, we zijn dan ook langzamerhand wel een dagje ouder en laat ik hopen wijzer geworden. Vertel in 't kort wat gij denkt omtrent examens op een oppervlak van $\pm 60 \text{ cm}^2$, dat wordt in horizontale en vertikale richting kruislings beschreven, dus ongeveer 120 cm^2 . Wat gij denkt van leerstof en colleges, ja ziet u, hiervoor kunnen we u vertikaal en horizontaal, dat is $2 \times 130 = 260 \text{ cm}^2$. geven dat is zoo ongeveer het oppervlak waarop ik net datgene kan neerschrijven wat ik van ezels weet. Ik stuur deze vragenlijst? niet in, want mijns inziens hoort ze thuis op een tentoonstelling van geschoten bokken door de C. C. op haar voorjaarsjacht, maar onder gewenschte colleges en oefeningen raad ik een ieder aan te vragen om een college in oefeningen tot het tot stand brengen van een algemeene enquête.

De Ingenieurs-studie in 't algemeen zijn $\pm 60 \text{ cm}^2$. toegedacht, dat wordt voor (a) voorbereiding 15, (b) aard en duur der studie 15, (c) resultaat der studie en (d) promotie 15. Dat een ieder zich oefene en geen onnoodige woorden verbruikt. De organisatie der studiebelenen . . . 52 cm^2 , (a) de Centrale Commissie: Ik schrijf nu daarachter: De C. C. hing eertijds in de lucht, zij riep van boven dat dit niet zoo was. Ik geloofde. Volgens nadere berichten hing zij in de lucht aan een zijden draad. Zij zond mij één van een opgewekte voorrede voorziene vragenlijst toe. Ik vermoed dat na deze prestatie de draad breekt en de C. C. met beide handen haar pijnlijke derrière wrijft.

Maar nu genoeg hierover, ik had het over de lust van alle mogelijke menschen, om in alles en nog wat te studeeren. Wilden ze toch inzien, dat hoe schoon dat ook klinkt, 't ten slotte alles lapwerk wordt en slechts is een oppervlakkig kennisnemen van dingen die buiten uw directe studie staan. Dit nu is zeer toejuichenswaard maar mag in geen geval studie genoemd worden, want het blijft tenslotte verpoozing.

Een medisch student die liefhebberij in de wiskunde b.v. zal zich niet sufdenken over een vraagstuk eerste Hoofdstuk v/d Well I, wat bij ernstige studie van het vak toch wel aan te raden is.

En zoo is 't met bijna al die dubbele studenten en 't leukste is, dat 't gaat onder het motto van „'t Is zoo goed voor 't leven". Alsof 't leven zelf ons later niet leeren zal wat we missen kunnen en wat we moeten zien te verkrijgen. Ik stel me voor, dat ik later nooit spijt zal hebben dat ik het socialisme niet nauwgezet bestudeerde, evenmin dat ik in moeilijke of mooie oogenblikken van mijn leven zal treuren dat van mij geen Bolland-enthousiast is gegroeid. Gij zult zeggen omdat ik niet weet wat ik mis. Goed maar dan heb ik er ook geen behoefte aan. Gij kunt dan als rechtschapen mensch om mij treuren, maar uw treuren zou zijn als om een kind, dat zijn honger geheel had gestild, dat zich geheel gevuld had met aardappelen en uien en dat natuurlijk vertikte nog een portie snijboonen, die gij het wildet laten eten, tot zich te nemen. En er zullen ook dingen zijn, die gij mist, die gij niet genieten kunt en die anderen dierbaar zijn. Kom wees verstandig en verveel niet een ieder met uw oproepen, enz., enz. en ga weer de weg van de jeugd, want helaas toen Dinsdag in de Schouwburg het D. S. T. G. zijn uitvoering gaf, toen daar iets schitterde, dat was als een lentetraan, toen waren de studenten te tellen, waar blijven ze dan, voelen ze niets meer voor alles wat hun corps treft, zijn ze niet meer gesteld op een mooie ontroering. Hier liggen ze over de boeken en elders over de kaarten en over de fiches, nu het met geld op tafel spelen verboden is. Arme jongens, overal worden ze uitgescholden, de een noemt ze onzedelijk, de ander noemt 't diefstal en een derde ik weet niet wat. Maar als ze nu ook niets anders te doen hebben als ze te bête zijn voor andere genoegens, dan moet je ze toch iets laten.

Als Flora en Scala een zekere mate van ontwikkeling, die ik niet noemen zal, eischen om geapprecieerd te worden, dan moet je tijdverdrijf natuurlijk aan diezelfde eischen voldoen en als we een tijdje verder zijn, ach, dan wordt baccarat ook weer te ingewikkeld en wordt er kruis of munt gegooid, als de ontwikkeling er maar ver genoeg voor gevorderd is en dan zijn we nog maar een stap af van het

Christus heeft aan Gods gerechtigheid voldaan, heeft de door ons verschuldigde gerechtigheid aan God gebracht, heeft onze zedelijke schuld afgelost. Dus heeft voor ons gedaan alles wat wij zouden moeten doen. Dit „voor ons” kan beteekenen in onze plaats; maar dit is niet overeenkomstig den Bijbel, hetgeen duidelijk uit de Grieksche tekst kan blijken; daar is bedoeld „ten behoeve van ons.”

Thomas van Aquino, 1224, is thans nog de leeraar der Roomsche Kerk. Zijn groote beteekenis is geweest, dat hij de theologie gemaakt heeft tot filosofie.

Thomas keert met het Godsbegrip weer terug op Augustinus: God is alleen het wezen, het ware zijn. God werkt overal op in, zoowel langs gewone organische weg, als door het wonder. In den regel werkt God door den weg der middelen, dat zijn dus de tweede oorzaken en deze zijn juist die welke wij zien. Slaat God echter deze schakel der tweede oorzaken over, dan doet Hij een wonder. Aldus gaf Thomas een definitie van een wonder. Gaat het langs den gewonen weg der middelen, dan merken wij zonder meer niet eens Gods hand.

Thomas heeft ongeveer dezelfde gedachte omtrent het verzoeningswerk van Christus als Anselmus. Hij onderscheidt echter behalve de vrijmaking van de zonde, nog de schenking van de heiligmakende genade. Het eerste is goedmaken van datgene wat bedorven is, het tweede een zedelijk-geestelijke invloed, die belet, dat de mensch weer terugzinkt. Verder zegt Thomas, dat iemand op die hoogte kan blijven, dus die genade kan krijgen, uit de oneindige goede werken van Christus. Christus laat deze werken door de Kerk uitdeelen.

Onder invloed van Thomas worden in dezen tijd ook de zeven Sacramenten vastgesteld: te weten: Doop, confirmatie, biecht, de mis, het heilig oliesel, het huwelijk en de priesterwijding.

Bij Thomas vinden wij voorts ook de twee zwaardenleer. God heeft aan den Paus de gansche wereldlijke macht gegeven. De Paus heeft aldus twee zwaarden: een geestelijk en een wereldlijk zwaard; dit laatste wordt door hem aan den Keizer gegeven.

Tegen dit geweldig voortjagende intellectualisme moest een reactie komen. Deze is dan ook niet uitgebleven, en wel zien wij de mystiek optreden. Onder de vertegenwoordigers hiervan noemen wij o.a. Thomas à Kempis.

J. W. GUNNING J.Hz.

Samenlevingsleer.

5e Voordracht.

III. De warenwereld.

De warenwereld, voortdurend stollende uit dit arbeidsproces, bestaat uit enkele waren, maar een enkele waar heeft deze maatschappelijk waardigheid alleen in samenhang met alle waren, met alle andere „burgers der warenwereld”, zooals de maatschappelijke mensch alleen mensch is in wisselwerking met andere burgers der menschenwereld, en de staatsleer onderzoekt het wezen van de waar en van de mensch, dat bestaat uit deze wisselwerking. De Waarpersoon, de Kapitaalpersoon en de Rechtspersoon vertoonen alle drie deze inwendige dialectiek, die zich opheft tot uitwendige wisselwerking dier personen tot een Warenwereld, een Kapitaalwereld en een Rechtswereld, dat zij het geheel van die wereld als een abstracte, dus zuiver quantitatief bepaalbare „titel” in zich dragen als een verborgen primum movens, een „ziel”, waarvan hun kwalitatieve geaardheid de toevallige, bijzondere, belichaming is. Zoo is de Warenwereld als gestolde maatschappelijk noodwendige arbeid, als ultimatio (Swedenborg) of kristalliseering (Marx) van het maatschappelijke arbeidsproces (z. b.) tevens deze „ziel” van de enkele waar en oorsprong van alle ruil — die de warenwereld oplost, want de bedoeling der ruil is de waar die gebruikswaarde is voor de niet-bezitter en niet-gebruikswaarde voor de bezitter van deze innerlijke onrust te bevrijden en de immanente tegenstrijdigheid, die haar bestaan is op te heffen met dit bestaan zelf. De waar sterft in haar bedoeling, de consumptie, die de „a aufgehobene widerspruch” is — voorloopig, tot het begrip en de werkelijkheid ook dit weer niet laten „gelden” als laatste.

De „maatschappelijk noodwendige arbeid” noodig voor de voortbrenging van twee waren bepaalt de quantiteit

der ruilverhouding, maar het wezen daarvan, het „dat”, is van het „hoeveel” onafhankelijk en semper eadem et semper eterna, altijd dezelfde en eeuwig. De inwendige dialectiek der afzonderlijke waren spiegelt zich in de inwendige dialectiek der „bijzondere ruilverhouding” (bij Marx: „einfache oder einzelne Werthform, l. c. 23) tusschen twee waren, die zoowel als abstracte waarpersoon en als concreet waarlichaam elkaar tot een quantitatief bepaalde ruilverhouding fascineeren.

Tenslotte ontstaat uit de ruilverhouding van allen met allen de algemeene ruilverhouding (bij Marx: totale oder entfaltete Werthform l. c. 38).

Met de algemeene ruilverhouding begint de inwendige dialectiek der warenwereld zich te ontsluiten tot een „oorlog van allen tegen allen” om de maatschappelijke sanctie die aan een bepaalde waar voor alle bijzondere ruilverhoudingen geldend het uitsluitend karakter van algemeene æquivalentvorm, van „geld” dus geeft. De waar, die als algemeene waardevorm in ruilverhouding treedt met alle andere waren, als hare „bijzondere æquivalentvorm”, wordt, omgekeerd, tot „algemeen æquivalent” van al deze bijzondere waren, tot Koning der Warenwereld. (Marx. l. c. 46). Es ist mit solchen Reflexionsbestimmungen überhaupt ein eignes Ding. Dieser Mensch ist. z. B. nur König, weil sich andere Menschen als Unterthanen zu ihm verhalten. Sie glauben umgekehrt Unterthanen zu sein, weil er König ist (l. c. 33).

In het geld heft zich de warenwereld op: die vermittelnde Beweging verschwindet in ihrem eignen Resultat und lässt keine Spur zurück (71), want het algemeene karakter dat een veelheid van gebruiksgoederen tot een warenwereld vereenigt, hun werelddburgerschap, als ontstaan uit de maatschappelijk noodwendige arbeid, uit het natuurlijke arbeidslichaam, kristalliseert aldus in dit eene veralgemeende gebruiksgoed uit. De andere goederen zijn eerst „burger der warenwereld”, wanneer ze als zoodanig door Koning Geld erkend worden. De warenruil gaat historisch over in koop en verkoop, de ruilverhouding in de prijs.

Deze erkenning der „stammverwandte schöne Werthseele” (27) door het geld bestaat hierin dat het gebruiksgoed prijswaardig wordt. Het geld functioneert als maat der waarde — als zoodanig is de geldfunctie nog geheel ideëel, an sich, maar de „magie des Geldes” (71) heeft in de prijzing der waren (prijs is de geldvorm van de waarde) de warenwereld omgetooverd (76), de waren staan niet meer in ruilverhoudingen tot elkaar, maar allen hebben hun waarzijn uitgedrukt in de eene centrale waar, die zelf geen waar meer is. „Andrerseits befindet sich eine Ware nur in allgemeiner Äquivalentform”, weil und insofern sie durch all andere Waaren als Äquivalent (datgene waarin de waardeziel zich uitspreekt¹⁰⁾ „aus geschlossen wird” (46), door welke uitsluiting de betoovering der warenwereld zonder meer tot een wereld van prijzen, even abstract als het geld zelf, gebeurt.

Beide, geld en wereld van prijzen staan als twee gescheiden grondwerklijkheden (kategoriën) tegenover elkaar zooals in de wezensleer de identiteit en de non-identiteit en hun samenvatting is het proces, dat de non-identiteit opheft: het geld in circulatie werpt de waar uit de warenwereld in de consumptie, en deze zelfvernietiging van de waar is tegelijk de circulatie-beweging van het geld.

De spookachtige logica die uit de „warenwereld in het algemeen” eenerzijds het geld, anderzijds de wereld der prijzen deed ontstaan gaat over in de spookachtige werkelijkheid der geld-circulatie, waarin de gespannenheid der inwendige waardialectiek zich ontlast: het spannings-evenwicht der warenwereld gaat over in het bewegelijk evenwicht der geldwereld. Voor de analyse van het zeer ingewikkelde dialektische spel in deze trias van kategoriën, geld, prijzenwereld en geldomloop, die te zamen de geld-wereld vormen, verwijs ik naar Marx's uitvoerige ontleding. Voor de verdere uiteenzetting is van belang, dat alle kwalitatieve bepaaldheid van de warenwereld in het geld is afgestroopt, die de materialiseering is van het wezen daarvan (die Reflexion in sich. van Hegel): de maatschappelijk noodwendige arbeid. Ihre eigene Naturalform (van het algemeene æquivalent) ist die gemeinsame Werthgestalt dieser Welt, daher mit allen anderen

¹⁰⁾ Nur verräth sie ihre Gedanken in der ihr allein geläufigen Sprache, der Warensprache. 27.

(Zie verder Tweede Blad).

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 10 MAART 1910. No. 21.

Waaren unmittelbar austauschbar. Ihre Körperform gilt als die sichtbare Inkarnation, die allgemeine gesellschaftliche Verpuppung aller menschlicher Arbeit. Die Privatarbeit befindet sich zugleich is allgemein gesellschaftlicher Form, die Form der Gleichheit mit allen anderen Arbeiten. (43)

De opheffing van de warenwereld in de geldwereld, eerst ideëel als geld, dan reëel dōdr geld, is tegelijk de sublimering der maatschappelijk noodwendige arbeid tot dit zijn symbool.

Eindelijk mag hier gewezen worden op de kosmische architectoniek, die de logische schemen, dialectisch geordend tot de Redeleeer, in de werkelijkheid doet herhalen in een feitelijke belichaming. Zoo keert b. v. het logische motief van de overgang van een gedachtelijk (ideëel) zijn door een daadwerkelijk (realiseerend) zijn in en gevormd (symbolisch) zijn ook hier terug in de Samenleving en doet menschen en dingen naar haar pijpen dansen, — zooals in de Kosmologie (Astrologie) ook de Goden en hunne werelden gehoorzamen aan de „Logos” en in deze gehoorzaamheid aan het „Woord”, dat aanvang is en einde hun zijn hebben.

De menschenwereld die door bittere nood de menschen dwingt tot onderzoek der samenleving en hierin de „redelijke bouw” doet vinden, openbaart zich aldus, als het kosmische instituut dat opvoedt tot de „eeuwige bestemming” der kosmische bewustwording, waarin het geschieden der menscheid haar doel en einde heeft, tot welke symbolische realiteit van de geest zij de realiseerende is.

Dààrom schreef Marx dat met het kapitalisme de voor-geschiedenis der menscheid is geëindigd! De „sprong der noodwendigheid in de vrijheid” begint door het mechanisme der „maatschappelijke bewustwording.”

6e Voordracht.

DE ARBEIDSKRACHT.

Zooals uit het gemeenschappelijk arbeidsproces, uit de arbeidswereld, voortdurend de warenwereld stolde, wordt door het circulatieproces, de dialectiek van geld en prijzen wereld, voortdurend de warenwereld opgelost. Uit de trias van maatschappelijke grondwerklijkheden: de wording, de werking en de oplossing der warenwereld, ontstaat een nieuw stelsel, want het, na zijn ontstaan, rusteloos circuleerende geld werpt de waar uit het algemeen eigendom in het private bezit, ontnemt daaraan de stieriele luister van het maatschappelijke karakter en levert haar als gebruiksgoed over aan de willekeur en het spel der consumptie.

Maar uit de chaos der aldus vernietigde warenwereld staat arbeidskracht op, die de stolling is van het waar proces, zooals de warenwereld in dat proces de stolling is van het maatschappelijk arbeidsproces. Zoo is de zelf-vernietiging van de warenwereld de opgang in haar eindbestemming: de doode dingen worden tot de levende kracht van den bevredigde arbeider. Het raadselachtige van de waar lost zich op in het verbruik, waarin de schim der waarobjectiviteit verdwijnt. Zoo zegt Hegel ergens, dat ieder dier het raadsel van het „Ding an sich” afdoende oplost door het Ding an und für sich op te vreten. Hier evenwel komt de macht die de warenwereld opvreet, eerst is er door die daad tot werkelijk bestaan uit haar ideëel bestaan, dat als een dreigende atmosfeer, als het menschenlijke en bijzondere gebruikswaardekarakter de afzonderlijke waren en hun „maatschappelijk noodwendige” hoogmoed omgaf om in het Pralaya der warenwereld, de consumptie, neer storten en na uitwerping van het geld, de vergoddelijke waar, al het voortgebrachte om te smelten tot het lichte bestaan der zuivere maagdelijke arbeidskracht.

Het typeert het onderscheid tusschen de burgerlijke en de marxistische economie, dat de eerste de consumptie alleen kennen in haar negatief karakter als het ondergaan der warenwereld en niet als de omsmelting der warenwereld tot arbeidskracht. Toch heeft het maatschappelijke verteeringsverloop beide, en de goederenwereld en

de arbeidskracht in zich (niet aan zich)¹⁾ welke drie momenten is een „gezonde” Samenleving(!) continu zijn, terwijl in het Kapitalisme eenerzijds gedwongen werkeloosheid, anderzijds leeglooperij deze continuïteit verbreken. De marxistische „verheerlijking der arbeid” is dus geen goedkoop zedelijks-doezelarij, waar het weten van occulte machten der Samenleving, waarnaar het persoonlijke gevoelsleven wordt gestijld.

Dit geldt niet alleen voor deze, maar voor alle historische machten, vóór alles van de „hoogere” (d.w.z. meer bewust en individueel werkende) der Cultuurstaat. De marxistische Kunst, als de taal van het marxistisch gestijld gevoelsleven is terecht begonnen met het meest elementaire nieuwe, de ontdekking der „maatschappelijke noodwendige arbeid”, te verheerlijken. Zij zal langzamerhand de hoogere kosmische gebieden ontdekken, het inleven van onze aarde in het geheel van het kosmische organisme. „Wij moeten de klassenstrijd invoegen in de kosmos” zegt de Tribune-redacteur van Ravesteyn, aldus slechte redeneeringen met goede bedoelingen verkwikkend.

Deze locus minoris resistentiae der burgerlijke economie heeft evenwel zijn giftige angel niet zoozeer op het aesthetische gebied der arbeidsvereering als wel op het economische gebied der goederenverdeling de Rechtsstaat s. str.

Der durch die jährlich neu zugesetzte Arbeit neu zugesetzte Werth, — also auch der Theil des jährlichen Products, worin sich dieser Werth darstellt und der aus dem gesamt-ertrag²⁾ des jährlichen Produkts, worin sich dieser Werth darstellt, und der aus dem Gesammt-ertrag herausgezogen ausgeschieden, werden kann — zerfällt also in drei Teile, die drei verschiedenen Revenueformen annehmen in Formen, die einen Teil dieses Werths als dem Besitzer der Arbeitskraft, einen Teil als dem Besitzer des Kapitals und einen dritten Teil als dem Besitzer des Grundeigentums gehörig oder zufallend ausdrücken. Es sind dies also Verhältnisse oder Formen der Distribution, denn sie drücken die Verhältnisse aus, worin sich der neu erzeugte Gesammtwerth unter die Besitzer der verschiedenen Produktions agentien³⁾ verteilt.

Der gewöhnlichen Auffassung erscheinen diese Verteilungsverhältnisse als Naturverhältnisse, als Verhältnisse, die aus der Natur aller gesellschaftlichen Production, aus den „Gesetzen der menschlichen Produktion schlechthin” entspringen⁴⁾. Es kann zwar nicht geleugnet werden, dass vorkapitalistische Gesellschaften andre Verteilungsweisen zeigen, aber diese werden dann als unentwickelte, unvollkommene und verkleidete, nicht auf ihren reinsten Ausdruck und ihren höchsten Gestalt reducirte, anders gefärbte Weisen jener naturgemässen Verteilungsverhältnisse gedeutet.

Weiter gebildetes, mehr kritisches Bewusstsein, gibt jedoch den geschichtlich entwickelten Karakter der Verteilungsverhältnisse zu, hält dafür aber umso fester an dem sich gleichbleibenden, aus der menschlichen Natur entspringenden, und daher von aller geschichtlichen Entwicklung unabhängigen Karakter der Produktion-verhältnisse⁵⁾ selbst. (Kapital III. Teil II. S. 413/414). Deze laatste kritiek slaat op J. S. Mill.

Zooals de occulte soziologie het marxisme gelijk geeft waar het de spot drijft met de kapitalistische economie die de verdorvenheid waarin wij leven acht als het laatste en wijste Woord van het Goddelijke Bewustzijn, dat het wezen is van het geschieden van onze menscheid (waarmee de theosofen N. B. accoord gaan! cf het Sammelwerk over de „Theosofie en het maatschappelijk vraagstuk” 1908. Theos. Uitgeversmij.) daar moet het de marxistische afwijzing van de leer der eeuwige grondwerklijkheden, die zich in tijd ontsluit, afwijzen; waarmee niet gezegd is, dat J. S. Mill tot deze eeuwige structuren is doorgedrongen, waarvan de expositie hier gegeven wordt. Dit is de zwakke plaats van het marxisme, als het absolutisme en relativisme als twee volstrekt gescheiden denkwerklijkheden ziet (het marxisme noemt zelf spottend dergelijk denken, dat de samenhangen

¹⁾ Een „grens” kan al dan niet behooren tot het begrensd; in het eerste geval is zij in, in het tweede aan de inhoud die het bevat, welke begrippen in de „wezensleer” moeten worden uiteengezet — en in de wis-kunde (Mengenlehre).

²⁾ een deel wordt vastgelegd in de voortbrengingsmiddelen.

³⁾ De beide laatste onderscheiden zich van de eerste dat zij géén „maatschappelijk noodwendige” arbeidskracht bezitten, maatschappelijk onvruchtbaar zijn.

⁴⁾ dus, in Hegel's taal, kategoriale of z.g. eeuwige beteekenis hebben.

⁵⁾ nl. de maatschappelijke productieverhoudingen, de technische hooren tot de natuurstaat (4e voordracht).

miskent „metafysisch” tegenover „dialektisch”). Hoe deze denkfout samenhangt met de „metafysische” scheiding van wezen en geschieden is, tenminste voor het dialectisch geschoolde bewustzijn, duidelijk. Een klare beoordeeling der tijdelijke verhoudingen (b.v. van de goederenverdeling) is alleen mogelijk vanuit het inzicht in de eeuwige ontwikkelings- en logische verhoudingen, welk inzicht aldus wordt tot de methode,⁶⁾ deze verhoudingen te revolutioneeren tot een meer adaequate uitdrukking (symbool) van deze ideële machten, en tot de „volmaaktheid” te geleiden, die het laatste is, het „einde van het geschieden”, en die naar de scholastieke overschrijving, de „overeenstemming met het wezen” en daarmee dus de volmaakte openbaring van het eeuwige in het tijdelijke of (theosofisch gesproken) de „wederopname” van het tijdelijke in het eeuwige is.

Wanneer aldus de consumptie beschouwd wordt als een moment is de omloop der arbeidskracht, krijgt de „vrije tijd” maatschappelijke betekenis. De „vereering van de arbeid” houdt de „vereering der luiheid” in zich, zooals de werktijd zich ontwikkelde uit de natuurstaat gaat de rusttijd over in de cultuurstaat, de eeuwige Sabbath der samenleving. De burgerlijke economie die de parasitaire consumptie als einddoel der economische samenleving beschouwt, slaat om in het tegendeel en is niet in staat de maatschappelijke waardigheid der consumptie op zich zelf, afgescheiden van haar negatief karakter als ondergang der goederenwereld te begrijpen. Deze apologetiek der renteniers, die slechts consumeeren om de goederen te vernietigen kan niet komen tot de verheerlijking der consumptie, tot het „heroïsche Feest”, zooals van Dayssel b.v. de Lediggang ziet. Zooals de „plicht tot arbeid” — de ideologische uitdrukking van de historische noodzaak der maatschappelijke arbeid — het fundament is van de Rechtsstaat of Arbeidsstaat, is het „recht op luiheid” het fundament van de geestelijke samenleving of Cultuurstaat. Zoo blijkt, hoe in de dagverdeling, tusschen de vrije tijd van het goederenverbruik, het ontstaan der arbeidskracht, eenerzijds en de „werktijd” reeds in aanleg de dialectische samenhang sluimert van Rechtsstaat en Cultuurstaat. De theologische leer dat de Staat aan de Kerk is onderworpen wortelt dus inderdaad in de aard der maatschappelijke arbeid zelf, is een „historische noodwendigheid” die in de R. K. Kerk als theorie en in het Socialisme als werkelijkheid wordt „geopenbaard”. Dit is de „occulte” samenhang van Kunstenaar en Proletariaat (vgl. Gorter, *Nieuwe Tijd* Jan. '09) want de kunstenaar zoekt in de gebruiksgoederen niet alleen voedsel voor zijn hongerend lichaam maar voor alles voor zijn hongerende geest, de ascese van deze „welustige dieren” bestaat uit dit verdroomen der werkelijkheid, deze „verhemeling” (Marx Kap. I. 386).

Deze vergeestelijking der consumptie die de dialectische wederslag is van de verheerlijking der arbeid — geeft de voorstelling der bijzondere maatschappelijke arbeid, in de gebruiksgoederen belichaamd, niet een hooger relief aan het verbruik? — zocht de Marxist R. Goldscheid⁷⁾ in zijn studie over de „ontwikkelingswaarde” der goederen naast hun ruilwaarde, zooals de „vrije tijd” naast de werktijd staat en de „idealen” der Cultuurstaat de Rechtsstaat omgeven als een „atmosphère de bénédiction” als een damp van schoonheid. Het is daarom onjuist als Marx aan de consumptie, dus aan de waar als gebruiksgoed, maatschappelijke betekenis ontzegt (zie b.v. *Kritik der polit. Economie* p. 2). De diamant van de glassnijder is in een andere functionele toestand dan de diamant der Lorette, want de voorstellingen, fantasiën, verlangens enz. die ze opwekt is in beide verschillend en deze wijze van verbruik der goederen constitueert het karakter-onderscheid tusschen beide.

Nu is het opmerkelijk, dat de leer der „privaatzaak”, die zegt dat het geestelijk leven, dus de wijze van verbruik der goederen, valt buiten de sfeer der samenleving bij de liberalen geen oppositie wekt, daar „vanzelfsprekend” is, terwijl de marxistische kunstenaars voelen hoezeer de revolutionaire macht van het proletariaat uit deze diepte, de droom van het maatschappelijk Feest, gevoed wordt. Bij de katholieken leeft een vaag besef, dat op de een of andere wijze de liberalen ongelijk hebben, zonder te weten wat „de waarheid” is naar zijn positieve verhouding. De Syllabus, waarin het liberalisme bestreden wordt, is dan ook geschreven in de vorm van te verwerpen stellingen en bevat geen eigen leer, de kerk m. a. w. kent haar eigen

doel en wezen niet, zij heeft een apologetiek ontwikkeld een afwering van het „andere”, maar geen sociaal paedagogie.

Ze staat tegenover, maar niet boven de wereld en daarom begint voor de katholieke het eigenlijke leven pas na de „dood” d. w. z. na loswikkeling uit de noodwendigheden van het maatschappelijk zijn. De kerk leert de wereld te ontvluchten, omdat zij niet weet hoe haar te beheerschen. Haar strijd tegen het wereldsch karakter van het socialisme — hare theologen zijn nog niet eens in staat liberalen en marxisten te onderscheiden! — gaat gepaard met een zekere verbluftheid over het geestelijke karakter van die wereldschheid, waardoor het socialisme onaantastbaar is. Het katholicisme leert allèen te sterven, het socialisme leert ook te leven — het gemis aan geestelijke leiding van het leven is dan ook in het maatschappelijk optreden der katholieken met alle gewenschte klaarheid voor de sociologische onderzoeker merkbaar en ontleedbaar.

Een tweede interessant sociaal-psychopathologisch verschijnsel en dat tot dit verband hoort, is de subjectieve richting in de economie bij burgerlijke (incl. katholieke en theosofische) denkers.

Nadat Gossen de naar zijn eigen meening hemelstormende ontdekking deed, dat de waren als gebruiksgoederen ook geconsumeerd werden, heeft zich een school van economen ontwikkeld, die deze ontdekking gemaakt hebben tot de spil hunner maatschappijbeschouwing, die voornamelijk neerkomt op de overweging, dat er van iedere waar nooit genoeg wordt voortgebracht zoodat om de laatst beschikbare hoeveelheid gevochten moet worden. Dit gevecht der consumenten om de goederen geeft hieraan het maatschappelijke karakter der waar en zijn prijsnaam. Zooals in de marxistische leer de arbeid tegelijk tot het gebruiksgoed en zijn waarkarakter stolt, vallen deze beide processen voor de „Oostenrijksche school” uiteen.

Het verbruik zelf interesseert hun niet. Zij zien geen onderscheid als econoom tusschen een varken, dat rondwoelt in zijn voer en een sacramenteel liefdemaal, het eenige waarnaar deze renteniers-economie vraagt is „hoeveel moet ik voor die goederen betalen”. Ze zijn dus de aangewezen theoretici van het kapitalisme, dat voortbrengt alleen om zichzelf met winst te reproduceeren en zich dus meteen als de liberale ideologie heeft losgemaakt van de machten van de Cultuurstaat, die de gemeenschap heiligen, en dat geen andere regulator kent dan de prijs en waarvan de belangstelling niet reikt buiten de „markt”, daar waar het leven begint. Dit duivelse buiten het leven staan, dit abstract economische karakter oefent een merkwaardige aantrekkings uit ook op katholieke theologen, die anders gaarne peroreeren over den „geheelen mensch”. Geheel zijn, wholesome, het wezen der zedelijke gezondheid, en de geestelijke vrijheid is alleen in het socialisme mogelijk.

Uit deze uiteenzettingen blijkt de buitengewoon praktische beteekenis van het marxische inzicht in de oplossing van de goederenwereld en de arbeidskracht. Dit inzicht vaagt beter alle nevelen, theologische zoowel als economische weg uit het maatschappelijk bewustzijn dan alle gemoraliseer. Daarom is het marxisme in hogere zin „amoralisch”, dan de enkele opstandelingen, die de waan der voorsocialistische zedelijkheid voelden, maar niet doorschoüwden (Stirner, Nietzsche, Baudelaire enz.) en waaruit de verschillende utopistische richtingen in het socialisme zijn ontstaan, die pullulleeren in het lichaam der afstervende burgerklasse.

Zoolang die „zoekende” onrust nog niet is uitgekristalliseerd tot de klare diamanten vastheid van het weten, heeft het socialisme meer last dan steun van deze goedwillende menschen.

(Wordt vervolgd).

Bibliotheek „Societeit Phoenix”.

NIEUW AANGESCHAFTE BOEKEN.

I. NEDERLANDSCH.

L. van Deysel, Verbeeldingen. — F. C. Burnand, Gelukkige Invallen. — J. van Renesse, De Heptamerone of de vertellingen van de Koningin van Navarre. — H. Heyermans, Verzamelde Tooneelspelen I. — P. C. Boutens, Vergeten Liedjes.

⁶⁾ Cf. A. J. Resink. Tds. voor Wijsbegeerte. Dec. 1908.

⁷⁾ R. Goldscheid. *Entwicklungseconomie* u. s. w.

II. FRANSCH.

M. Maeterlinck, L'Oiseau Bleu. — Georg Sand, Indiana. — Jean de la Rire, Le Régiment d'Irma. — F. Fabre, Julien Savignac. — M. Prévost, Le Scorpion.

IV. DUISCH.

Georg Hermann, Henriëtte Jacoby; Jettchen Gebert. — J. B. Jensen, Exotische Novellen. — Larrson, Das Haus in der Sonne. — Jensen, Die Nachfahren. — Wetzel, Die Nachtwachen des Bonaventura.

VI. GESCHIEDENIS.

Hen. C. Murphy, Henry Hudson in Holland. — Twee Piotten, Neerland's Doodsstrijd in 1918.

VIII. SOCIALE WETENSCHAPPEN EN ONDERWIJS.

Anoniem, Een wereld-correspondentie van Meisjes-Studenten. — K. Kautsky, De Weg naar de Macht.

IX. TECHNIEK.

Berget, De weg door het luchtruim.

X. KUNST.

L'Musée d'Art.

XII. WIJSBEGEERTE EN GODSDIENST.

Annie Besant, The Changing World.

XIV. BROCHURES.

B. ter Haar Romeny, Hoe zijn wij aan onzen Bijbel gekomen? — Dr. R. H. Grützmacher, Is Jezus op Boven-natuurlijke wijze geboren? — Het Beroepsgeheim van den Arts, Pro: Dr. H. Pinkhof, Contra: Dr. Ch. Valentino. — Eed en Eedswang. Pro: M. J. Besselaar, Contra: K. Vos. — Karl Federn, Frauenrecht und Logik. — E. van Dieren, Kleine Nederlanders. — Ed. Polak, Het lintje (De Feiten der Kuyperzaak).

Studiebelangen.

(Voor Studiebelangen zich, liefst schriftelijk, te wenden tot den Heer A. van den Honert, Van Leeuwenhoeksingel 18.)

KENNIS VAN BOUWSTOFFEN.

CURSUS E, S, W.

Over dit onderwerp voerde de C. C. onlangs een bespreking met Prof. v. d. Kloes. Zij gaf uiting aan de bezwaren betreffend dit college geopperd, als zouden de voor E en S (ook voor W) belangrijkste onderwerpen met namen hout, ijzer, pakking en isolatie eenigszins te kort komen door een te uitvoerige behandeling van minder voor hen op de voorgrond tredende hoofdstukken.

Z. H. Gel. verklaarde ons echter dat hem voor de behandeling van die onderwerpen nog ruim voldoende tijd overbleef en gaf tevens zijn bevreemding te kennen dat tijdens de behandeling van het voor W, E en S zeer belangrijke onderwerp „Metalen” de belangstelling gewoonlijk zeer gering is, iets wat ook op de examens merkbaar is.

Wij meenden die geringe belangstelling te moeten toeschrijven aan het tijdens de behandeling van „Metalen” enz., reeds zeer dicht genaderde examens en meenden verbetering te kunnen verkrijgen door behandeling van deze onderwerpen in den aanvang van den cursus. Z. H. Gel. was zoo welwillend ons in die richting toezegging te doen, zoodat dus in den volgenden Cursus het college Kennis van Bouwstoffen voor E, W en S zal aanvangen met Hout, Metalen, Verf, Pakking en Isolatie-Middelen waarna dan zullen volgen de voor deze collegianten minder van belang zijnde onderwerpen.

Nog deelde Z. H. Gel. ons mee dat ook naar zijn oordeel de hoofdstukken „Steenen”, „Mortels” enz. voor den E en S niet op den voorgrond moeten treden en verzekerde ons dat, ook al was het niet uitgesloten dat een enkele vraag daarover tusschen de andere kon doorloopen, minder volledige kennis van deze onderwerpen op het examen nooit een overwegende invloed zal hebben.

C. C.

Technische Hoogeschool.

PROPAEDEUTISCHE EXAMENS VOÓR DE ZOMERVACANTIE 1910.

Zij die wenschen deel te nemen aan een der propaedeutische examens, genoemd in Artt. 8—14 van het Kon. Besl. van 1905 (Stbl. No. 227) of aan eenig deel dier examens — zooals deze gedeelten zijn vastgesteld bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 Februari 1908, Afd. H. M. O. — worden uitgenoodigd uiterlijk 23 April a. s. van hun voornemen schriftelijk kennis te geven aan den Secretaris der Afdeeling der Algemeene Wetenschappen, Mr. D. Van Blom (Noordeinde 30). Aan-giften, inkomende na 23 April, zullen worden beschouwd als niet ingekomen.

Voor verdere bijzonderheden wordt verwezen naar de bekendmakingen in de gebouwen der Technische Hoogeschool.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

De viering der Diës Natalis is vastgesteld op Vrijdag 18 Maart. De feestelijkheden ter eere van het 62-jarig bestaan van ons Corps zullen weer op de aloude wijze plaats hebben:

Donderdagavond: kroegjool, Diësrede van den President van den Senaat, Diëscomédie op te voeren door het eerste jaar.

Vrijdag: gecostumeerde rijtocht, collationdiner op de Sociëteit Phoenix, kroegjool.

—o—

HANDLEIDINGEN VEREENIGING.

Geodesie.

Aangezien bij het verschijnen van de handleiding „Geodesie” in October 1909 Prof. H. J. Heuvelink zoo welwillend was op enkele leemten en onduidelijkheden er in te wijzen, heeft het Bestuur gemeend de uitgave niet te mogen voortzetten, alvorens hierin te hebben voorzien.

De heer A. Groothoff, C. I., bewerker der handleiding, heeft daarom in samenwerking met de Civiele Commissie een thans verkrijgbaar verbeterblad samengesteld. De verkoop is hiermede tevens heropend.

Wij hopen hiermee zooveel mogelijk aan de bezwaren van prof. Heuvelink tegemoet gekomen te zijn en de waarde van de handleiding verhoogd te hebben.

HET BESTUUR.

AGENDA.

DELFT.

Maandag 14 Maart. Schouwburg Stads Doelen. Het Rotterdamsch Tooneelgezelschap, 11e abonnements-voorstelling: „De Rechte Lijn”; 8 uur.

DEN HAAG.

Vrijdag 11 Maart. Ned. Tooneel: „Drie Koningen-avond”; 8 uur.

Zaterdag 12 Maart. Fransche Opera: „Aïda”; 8 uur.

Geb. v. K. en W.: 9e abonnements-concert (serie A) van het Concertgebouw-orkest onder leiding van Willem Mengelberg, solist Alexander Siloti (piano); 8 uur.

Zondag 13 Maart. Dierentuin. Gezelschap Verkade: „Raffles, de gentleman-dief”; 8 uur.

Woensdag 16 Maart. Geb. v. K. en W.: 9e Diligentia-concert met medewerking van het Residentie-orkest onder leiding van mr. Henri Viotta, solist Jacques Thibaud (viool); 8 uur.

Donderdag 17 Maart. Diligentia: Concert van Marie Russer (zang) en Annie van Velthuisen (piano); 8 uur.

Dinsdag 22 Maart. Groote Kerk: Kon. Zangvereniging „Excelsior”, (directeur Johan Schoonderbeek): „Die Johannes-Passion” van Bach; 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 11 Maart. Groote Schouwburg. Rott. Tooneelgez.: „De rechte lijn”; 8 uur.

ADVERTENTIEN.

LEZING

WOENSDAG 16 MAART 1910, des avonds 8 uur,
in den Foyer van Stads Doelen.

Spreker: A. C. A. PLASSCHAERT.

Onderwerp: „Het Portret”.

Toegangsprijs voor Studenten f 0,75.

 Intekenlijst ligt op de Societeit „Phoenix”.

Voorhanden bij de
TECHNISCHE BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ J. WALTMAN JR.:

een nieuwe brochure van
DR. A. C. J. SNIJDERS,

De Komeet van Halley

— en —

Het Vergaan der Wereld.

Geïllustreerd naar oorspronkelijke fotografieën.

UIT DEN INHOUD:

1. Historische bijzonderheden van de Komeet.
2. De jongste waarnemingen.
3. Het uiterlijk en de loopbaan der Kometen.
4. De Kometen-vrees en de ondergang der Wereld.
5. De natuur der Kometen en de gevaren van hare botsing met de aarde.
6. De ondergang der Kometen.

PRIJS 35 CENTS.

DELFTSCHE
Limonade-Siropen

Sinaasappel- of Oranje-Limonade

75 cts. per flesch; 6 flesschen franco zending.

NIEUWE LANGENDIJK 50.

Aanbevelend, **W. DE HOOGH.**

:: SCHRIJFWERK. ::

Oppassend huisvader, ziekelijk, verzoekt beleefd
SCHRIJFWERK. Net en accuraat. Aanbeveling van
H. H. Studenten voorhanden.

Aanbevelend, A. A. HUIBERTS, Gasthuislaan 95a.

Hotel „Wilhelmina”.

Gelegenheid tot Dineeren bij abonnement.

Kamers met volledig pension disponibel.

— Bij langdurig verblijf speciale conditiën. —

Aanbevelend,

J. H. RIPPE.

VERSCHEENEN:

ALPH. BERGET.

De weg door het luchtruim.

Met toestemming van den schrijver voor Nederland bewerkt
door

W. H. COOL,

met tal van illustraties en teekeningen.

Gebonden f 5,50.

== HET LINTJE. ==

DE FEITEN DER KUIJPER-ZAAK

door

ED. POLAK.

Prijs f 0,25.

Dr. G. BUSCHAU.

Illustrierte Völkerkunde.

PRIJS f 1,75.

Voorhanden in de Technische Boekhandel en
Drukkerij, J. WALTMAN Jr.

DIËS NATALIS.

Voor de optochten op 18 Maart a.s. beveelt ondergeteekende zich ten zeerste
aan voor levering van toepasselijke en koddige Costuums.

J. KALF, (firma Wed. E. N. Davidson).

24 AMST. VEERKADE, 'S-GRAVENHAGE.